

SZÚRÓPRÓBA 11.

Mérték Médiaelemző Műhely

2017. március 30.

Szűrőpróba 11.

Csúsztatások, féligazságok

Számtalanszor leírtuk, az állami televízió hírműsorai nem nyújtanak kiegyensúlyozott tájékoztatást, nem sokoldalú, hiányos a közérdeklődésre számot tartó kérdések bemutatása. A tények egy részét elhallgatják, mintha nem lenne másik oldala egy történetnek, és nem létezne eltérő vélemény, másféle megközelítés, csak az, amely a kormányt kedvező színben tünteti fel még akkor is, ha a valóság a hírekben ábrázoltnál sokkal összetettebb. Az állami televízió híradói legtöbbször kontextus és reflektálás nélkül csupán közvetítői a kormánypolitikának, és fölerősítói a fideszes politikusok hangjának, egyszerű propaganda eszközként szolgálnak a kormánypárt kezében. A januári szűrőpróba alkalmával is ezt tapasztaltuk.

Migránsterror, haváriák, az OLAF jelentés nyilvánossága körüli huzavona, az ellenzék leleplezése, s mellettük természetesen jelentés a sikerekről, a fejlődésről, erősödő gazdasági növekedés és további járuléksökkentés – ezek voltak a fő témák a Duna illetve az M1 csatornákon január 26-án este hat órától és fél nyolctól sugárzott hírműsorokban. De mindenekelőtt – vezető hírként – részletesen beszámoltak arról, miként ekézte Orbán Viktor miniszterelnök Brüsszelt Brüsszelben, a Konrad Adenauer Alapítvány ottani központjában tartott előadásában.

A híradás címében a magyar kormányfő beszédéből idéztek („Brüsszelben nem jól mennek a dolgok, még az irány is rossz”), és ez a mondat elhangzott a hírműsorok elején a headline-ban, a felkonferálásban, meg magában a három perces tudósításban is. A beszámoló részletezte Orbán Viktor Európa válságáról és jövőjéről kifejtett gondolatait, és röviden összefoglalta Hans-Gert Pötteringnek, az Alapítvány vezetőjének a szavait is. Noha Pöttering maga is jobboldali politikus, s a Konrad Adenauer Alapítvány a német kereszténydemokrata párthoz, a CDU-hoz közelálló szervezet, itt is tetten érhető volt az a hírszerkesztői gyakorlat, amely csak a koncepcióba illő álláspontokról tájékoztat, a kicsit is más véleményt elhallgatja. Példa erre Pöttering köszöntő beszéde, amelyből a tudósító azt emelte ki, hogy az Európai Uniónak közös kül- és biztonságpolitikára, erős határvédelemre van szüksége annak érdekében, hogy a menedéket érdemlők védelmet kapjanak, de bárki ne jöhessen be az Unióba. Az MTI-nek a találkozóról kiadott híre¹ szerint azonban a német politikus hangsúlyozta azt is, hogy az európai és keresztény értékeken nyugvó menekültpolitikának mindig tiszteletben kell tartania az emberi méltóságot. Az állami televízió ezt a kitételt már nem tartotta közlésre érdemesnek, ami – tekintettel a január 11-i kormányülésen elhangzottakra² a menekültügyi szabályok szigorításáról, a

¹ Brüsszel, 2017. január 26., csütörtök (MTI) - Brüsszelben rosszul mennek a dolgok, még az irány is hibás, mindezek ellenére van lehetőség megreformálni és "újra nagyvá tenni az Európát" - jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök az Antall József Tudásközpont és a Konrad Adenauer Alapítvány csütörtöki brüsszeli rendezvényén mondott beszédében....

....

Hans-Gert Pöttering, az Európai Parlament volt elnöke, a Konrad Adenauer Alapítvány vezetője köszöntőjében aláhúzza, Európának közös kül- és biztonságpolitikára van szüksége és egy erős határvédelemmel biztonságossá kell tennie külső határait. Olyan határokat, amelyek menedéket jelentenek a védelemre szorulóknak, de megállítja a gazdasági alapú migrációt és nem enged be akárkit az unió területére. Egy új, európai és keresztény értékeken nyugvó menekültpolitikának mindig tiszteletben kell tartania az emberi méltóságot. Európa nem számíthat másra, "a mi felelősségünk, hogy megvédjük a világon egyedülálló - a szabadság, a béke, a demokrácia, a szolidaritás és az emberi méltóság alapjain nyugvó - értékeinket" - fogalmazott Pöttering.

² 2 Lázár: vissza kell állítani az idegenrendészeti őrizet 2017. január 12. - Budapest, 2017. január 12., csütörtök (MTI)

-A kormány döntött az idegenrendészeti őrizet visszaállításáról - közölte a Miniszterelnökséget vezető miniszter csütörtökön Budapesten. Lázár János kifejtette: a benyújtott menekültkérelem elbírálásáig senki nem mozgathat szabadon Magyarország területén, s elutasítás esetén a jogerős elbírálásig sem hagyhatja el a határt. ...

minden menedékkérő idegenrendészeti őrizetbe tereléséről – nem meglepő, hiszen nem illeszkedne a keményvonalas szabályozáshoz. (Azóta, február 22-én már tárgyalta is a parlament a törvényjavaslatot, amely szigorítja a menekültügyi eljárást, szűkíti a menedékkérők jogait, az őket megillető eljárási garanciákat.)

Terroristák és bevándorlók – 12 perc migránsozás

Korábban is megfigyeltük, hogy a hírműsorokban rendszerint kriminalizálják a migránsokat, a migrációhoz kapcsolódva leginkább bűnesetokról, erőszakos támadásokról, terrorcselekményekről tudósítanak leginkább. Minden esetben hangsúlyozzák, ha az ügyben muzulmán, vagy iszlám háttérű érintett szerepel, és ezt az európai állampolgároknál is kiemelik. A január 26-i híradókban a bevándorlókkal foglalkozó tizenkét perc bűnügyi blokk volt, ráadásul az összeállítások egy része hitelességi kérdést is felvet, de legalább is a pontos, megbízható tájékoztatás hiányát mutatja. A Közzolgálati kódex és a médiatörvény³ a közzolgálati médiaszolgáltatás egyik kifejezett céljának a kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos, sokoldalú, időszerű, megbízható és felelős hírszolgáltatást, valamint tájékoztatást jelöli meg, ez a cél azonban nem teljesül.

Eltérő terjedelemben, de mindkét hírműsor nézői értesülhettek arról, hogy terrorellenes razziákat tartottak több európai nagyvárosban, a hatóságok alapvetően muszlimok lakta helyeket vizsgáltak át Grazban, Bécsben, Brüsszelben, de Berlinben például szélsőjobb oldali terrorszervezet után kutattak, amely rendőrök, menedékkérők, zsidók ellen tervezett fegyveres támadásokat. Bár az összeállítás látszólag sokféle információt tartalmazott, számos eleme aggályos lehet. Az aznap hajnalban történt grazi razziáról közölt értesülések forrásaként például azt a Kronen Zeitungot nevezték meg, amelynek írásai a lapnak tulajdonított információkat – például a letartóztatottak nemzetiségére és származási országára vonatkozókat - nem tartalmazták. Az újság több cikkében⁴ is foglalkozott az üggyel, de állami televízióban közzétett adatok nem szerepeltek a lapban. A Kurierban voltak olvashatók ezek az értesülések⁵, ezt viszont nem is említették meg az összeállításban annak ellenére, hogy a szintén az állami médiaszolgáltató részeként működő MTI megfelelően tudósított az ügyről.⁶ Jellemző az is, hogy bár a tudósításban hangsúlyozták, hogy a razzia nem volt összefüggésbe hozható egy 17 éves iszlám

http://hvg.hu/itthon/20170112_Kormanyinfo_75_Nemeth_Szilardtol_az_ev_vegi_penzszorasig

³ Mttv. 83.§ (1) m) és Közzolgálati kódex A közzolgálati médiaszolgáltatás céljai: fejezet b) pont

⁴ Anti-terror-grossrazzien gegen radikale islamisten

<http://www.krone.at/oesterreich/anti-terror-grossrazzien-gegen-radikale-islamisten-in-wien-und-graz-story-550746>

⁵ Anti-Terror-Razzia: "Sie planten hier einen Gottesstaat"

<https://kurier.at/chronik/oesterreich/anti-terroreinsatz-in-wien-und-graz-sie-planten-hier-einen-gottesstaat/243.217.882>

⁶ Bécs, 2017. január 26., csütörtök (MTI) - Terrorellenes razziát tartott az osztrák rendőrség és az alkotmányvédelmi hivatal csütörtök reggel Bécsben és Grazban - jelentette az osztrák közzolgálati televízió (ORF). Sajtóhírek szerint több mint tíz embert őrizetbe vettek.

Fritz Grundnig, a grazi rendőrség szóvivője az Ö1 osztrák közzolgálati rádióban csütörtök reggel arról tájékoztatott, hogy országos terrorellenes akció keretében rendőrök tucatjai jelentek meg Grazban, Stájerország székhelyén.

Az akcióról szóló értesítéseket megerősítette az osztrák belügyminisztérium szóvivője, Karl-Heinz Grundböck is. További információkat nem közölt, arra hivatkozva, hogy folyamatban lévő ügyről van szó.

Médiainformációk szerint az akcióban mintegy 800 rendőr vett részt.

A Kurier című osztrák lap úgy értesült, hogy több mint tíz embert őrizetbe vettek, és a razziának nem volt köze annak a 17 éves fiatalnak az ügyéhez, akit múlt pénteken vettek őrizetbe Bécsben terrorizmus gyanújával. A lap szerint az akciót hetek óta tervezték, és már egy ideje figyelték azokat az egykori Jugoszláviából érkezett embereket, akik gyaníthatóan egy szélsőséges iszlám szervezetet próbáltak meg kiépíteni, és abba tagokat toborozni.

A Kronen Zeitung című lap szerint viszont a razziának köze lehet ahhoz a Mirsad O. nevű prédikátorhoz, akit tavaly nyáron terrorista szervezetben való részvétel, gyilkosságra való felbujtás és kényszerítés miatt húsz év börtönre ítélték Grazban.

hátterű fiatal egy héttel azelőtti bécsi elfogásához, aki az Iszlám Állam követőjének vallva magát támadást tervezett Ausztriában egy szintén lekapcsolt társával együtt, de ez a híradás is alkalom volt arra, hogy felidézzék az ügyet. Arról is tájékoztattak, hogy a hatóságok az elmúlt hónapokban Brüsszel Mollenbeek negyedében is razziáztak, s emlékeztettek arra, hogy ebben a muszlimok lakta városrészben készítették elő a párizsi és belgiumi merényleteket és itt bujkált Salah Abdeslam is. A híradásnak ezek az elemei egyszerre gerjesztettek félelmet, s igyekeztek az állam iránti bizalmat erősíteni: egyrészt azt kívánták tudatosítani, hogy bárhol megbújhatnak terroristák, másrészt pedig az ellenük történő határozott hatósági fellépés szükségességét voltak hivatottak bizonyítani. Ugyanúgy, mint az a tudósítás, amelyben arról számoltak be, hogy 6 év börtönre ítélt a német bíróság egy 16 éves, német-marokkói állampolgárságú dzsihadista lányt, aki – öngyilkos merényletre készülve - a hannoveri főpályaudvaron késsel megsebesített egy rendőrt tavaly februárban, valamint szabadságvesztésre ítélték a lány német-szíriai állampolgár barátját, mert nem értesítette a készülő cselekedetről a hatóságokat, noha az is bűncselekmény.

A magyar állami híradó a német jogállamot félti

A fent részletezett összeállításban hírt adtak egy szélsőjobboldali terrorszervezet elleni rendőrségi akcióról is, amelynek keretében a több szövetségi államban tartott házkutatások alkalmával terrorcselekmények elkövetésére alkalmas eszközöket foglaltak le. A szervezet migránsok ellen terveztek merényleteket. Azt is elmondták, hogy a hatóságok az után nyomoznak, vajon a feltételezett szélsőséges csoportok kapcsolatban állnak-e a „birodalmi polgár” (Reichsbürger) neonáci mozgalommal, amely nem ismeri el a német modern jogállamot, hanem az 1930-as évek Németországában hisz. A tudósító a német államra nézve igen sommás helyzetértékelést fogalmazott meg. Kinyilatkoztatta, hogy „a szélsőségesen idegengyűlölő csoportok támogatottsága tavaly és 2015-ben, az illegális bevándorlók áradata idején megerősödött, miután a német hatóságok és a kormányzat képtelenek voltak jogállami eszközökkel kezelni a válságot”. Ez utóbbi – értékítéletet tartalmazó - kijelentés megfogalmazásakor az összeállítás készítője nem utalt arra, hogy milyen tényeken alapul az általános ítélete, hogy kinek az álláspontját tükrözi. Ennek hiánya viszont azt jelenti, hogy a tudósító saját véleményét adta közre, s ez médiaszabály megszegését veti fel.

Mind a médiatörvény, mind a Közzolgálati kódex tartalmazza azt a rendelkezést, amely tiltja a jelöletlen kommentár közlését. A médiatörvény (2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról, Mttv.) egyrészt tiltja, hogy a hírszolgáltatásban és tájékoztató műsorokban rendszeresen közreműködők hírekhez kommentárt, értékelő magyarázatot fűzzenek, s amely esetben a kommentár egyáltalán lehetséges, akkor a hírektől megkülönböztetve kell ezt közzétenni.⁷ A Közzolgálati kódex pedig a közzolgálati médiaszolgáltatás alapelvei⁸ között részletezi, hogy a hír- és tájékoztató műsorszámok szerkesztőinek fokozott körültekintéssel kell eljárniuk az információk közzététele során.

⁷ Mttv. 12.§ (3) *A médiaszolgáltató hírszolgáltatást és politikai tájékoztatást nyújtó műsorszámaiban műsorvezetőként, hírolvasóként, tudósítóként rendszeresen közreműködő munkatársai bármely médiaszolgáltató által közzétett műsorszámban szereplő politikai hírhez véleményt, értékelő magyarázatot – kivéve a hírmagyarázatot – nem fűzhetnek.*
(4) *A műsorszámban közzétett hírekhez fűzött véleményt, értékelő magyarázatot e minőségének megjelölésével és szerzőjének megnevezésével, a hírektől megkülönböztetve kell közzétenni.*

⁸ P) A munkatársakra vonatkozó – a törvényen túli – alapvető összeférhetlenségi szabályok kialakításának elvei, különös tekintettel a hír- és politikai tájékoztató műsorszámokban foglalkoztatottakra

A menekültkérdésnek nincs másik oldala

A migránsok nemcsak Európára, de még egymásra is veszélyesek – erre a gondolatra fűzték föl az állami híradások a menekült blokk további anyagait. Előbb röviden még informáltak a német belügyminiszternek azon javaslatáról, miszerint Európán kívül kellene táborokat létrehozni a menedékkérőknek, s onnan csak azokat beengedni Európába, akik bizonyítottan jogosultak a menekült státusra. Majd „készel estek egymásnak migránsok Szerbiában” felütéssel adtak - részben élő kapcsolással – tájékoztatást arról, hogy a Szabadka melletti ideiglenes menekült táborként működő egykori téglagyárnál az ételosztáson összeverekedtek pakisztáni és afgán állampolgárok, hárman megsebesültek és két embert őrizetbe is vettek emberölési kísérlet miatt. Állítólag élelmet loptak egymástól. A helyszínen megszólaltatott bevándorlók elmondták, hogy gyakran előfordul, hogy széthordják egymás dolgait, s emiatt verekedések robbannak ki. A szabadkai buszpályaudvarról élőben bejelentkező tudósító is összefoglalta a történeteket, illetve kiegészítette a hivatalos eljárás és a várható esetleges kitoloncolás ismertetésével, és hangsúlyozta, nem újdonság, hogy migránsok vagy egymás közt, vagy szerbiai állampolgárok kárára követnek el anyagi vagy fizikai erőszakot. A bő négy perces híradásban négyszer tették közzé a történetet, más szavakkal, más szereplők előadásában. Először a műsorvezető felkonferálásából, aztán az összeállítás készítőjének megfogalmazása alapján, a megszólaltatott menekültek mondatain, végül a Szabadkáról kapcsolt tudósító bejelentkezésén keresztül lehetett borzongani a migránsok erőszakos magatartását illusztráló eseten.

A híradás csak a kriminális ügyre koncentrált, hiszen így volt alátámasztható az állami médiában folyamatosan sulykolt üzenetet: nincs helye ezen a vidéken a menekülteknek. Ugyanakkor az összeállítás szövege alatt döbbenetes képsorokon láthattuk a körülményeket, amelyek között a bevándorlók várakoznak, amíg nem jutnak át a határon. Az ideiglenes táborként funkcionáló volt szabadkai téglagyár rettentően romos, lepusztult, emberi tartózkodásra teljességgel alkalmatlan épületét, amely szinte háborús dúlás nyomait idézi. E körülmények iránt a tudósítás teljesen érzéketlen volt, mintha észre sem vették volna, milyen felvételeket tettek közzé, a híradások arra szövegben semmilyen módon nem reflektáltak, csupán arról esett szó, hogy a szerb kormány bővíti ugyan a befogadó központok kapacitását, de a földrajzi helyüket előre nem hozza nyilvánosságra, hogy a helyi lakosok ne tiltakozzanak ellene.

Épül, szépül, bővül, növekedik – egy kis médiaszolgáltatói rásegítéssel

A januárban vizsgált műsorokról elmondható, hogy híryanagy feldolgozása nem állja ki a tárgyyszerűség, tényyszerűség próbáját. Ugyan tények közlésén alapulnak, de a feldolgozásban számtalanszor van valami túlzó, ugyanakkor hiányzik egy-egy fontos elem ahhoz, hogy kiegyensúlyozott tájékoztatást kapjon az állami hírek fogyasztója. Még az olyan híreknél is, amelyek külön fényezésre nem szorulnának, mert valóban pozitív eseteket, sikereket dolgoznak fel, tetten érhető nagyotmondás, csúsztatás, ami hitelességi problémát vet föl, s tovább rombolja az állami média megbízhatóságát. Mindkét elemzett műsorban hírt adtak új rendőrségi helikopterek üzembe helyezéséről. A műsorvezető hangzatos, ám közel sem korrekt megfogalmazásban úgy konferálta fel a beszámolót, hogy „a légiflotta öt új, korszerű géppel bővült”. A tudósításból aztán kiderült, hogy a légijárművek csak a magyar rendőrségnek újak, hiszen korábban több mint 10 évig a német rendőrség használta őket. Az is világossá vált az anyagból, hogy nem a légiflotta bővüléséről van szó, hiszen nem fog több jármű a levegőben szolgálatot teljesíteni, hanem minőségi csere történik, mert a régi helikopterek helyébe lépnek ezek a használt, de korszerű gépek. Így tehát maga a hír feldolgozása pontosnak mondható, de a bevezető elferdítette a tényeket is. A felkonferálásban tapasztalt csúsztatás és nagyotmondás teljesen értelmetlen volt, de a felületes nézőket félrevezethette.

A kormány kottájából

Növekedési pályán van a magyar gazdaság, ebben az évben a gazdasági növekedés elérheti a 4%-ot – hirdette ki a műsorvezető az aktuális jóhíreket. Az összeállításban a nyomaték kedvéért infografikán is ábrázolták, hogy miként alakul a járulék mértéke, hogyan csökken a 2016-os 27%-ról az idén 22%-ra, majd 2022-ben 15%-ra. Feliraton azt is kiemelték, hogy marad a társasági adó mértéke 2017-ben, 2018-ban és 2019-ben is 9%. Hozzá tették még, hogy a szakminisztérium 2017-re kiugró, 4%-os gazdasági növekedéssel számol. Az infografikákkal e hír feldolgozásakor nem egy bonyolult kérdés könnyebb megértését segítették a hírműsor készítői, hanem a plasztikus képi eszközt nyilvánvalóan annak érdekében használták, hogy az alapvetően egyszerű kormány üzenetet – mely szerint egyre jobban élünk - még egyértelműbbé tegye a nézők előtt. A híradásban kizárólag a kormányzati elképzeléseket ismertették úgy, mintha nem is tervekről, hanem megvalósult eredményekről lenne szó. Miniszter, államtitkár, MNB igazgató szólalt meg a hírből, kétely, aggály fel nem merülhetett. Így például azt sem közölték, hogy a gazdasági növekedés prognózisára más módon, szakmai számolás is létezik. A GKI Gazdaságkutató Zrt. ugyanis január végén adta ki a hivatalos előrejelzését⁹ az idei gazdasági növekedésről, melynek mértékét 3%-ra prognosztizálta.

Ugyancsak egyoldalú, a kormány álláspontját tükröző információkat tudhattak meg a nézők az OLAF jelentéssel illetve annak nyilvánosságával kapcsolatban. A hír arról számolt be, hogy a kormány átadta a Főpolgármesteri Hivatalnak az OLAF 4-es metróval kapcsolatos jelentését, amelyben súlyos bűncselekményeket tárt fel az Európai Csalás Elleni Hivatal. Az anyag felvezetőjében a műsorvezető kijelentette, hogy az európai vizsgálat a szocialista és szabaddemokrata városvezetés időszakát érintette. E megállapítás Csepreghy Nándor államtitkár szavainak kritikátlan visszhangja volt, hiszen a bejátszásból később kiderült, hogy bár a visszaélések abszolút többsége a 2010 előtti szerződésekhez köthető, az ezt követő időszakban is talált szabályszegést a vizsgálat, amit egyébként Tarlós István főpolgármester is elismert.

Félrevezette a nézőit az állami hírtelevízió a jelentés nyilvánosságra hozatala körüli halogatás tekintetében is. Azt megemlítték a műsorban, hogy az MSZP, a DK és a Jobbik követelik, a kormány hozza nyilvánosságra teljes terjedelmében a jelentést, de ezt az OLAF-ra hivatkozva a kormány elodáztatta. Csepreghy államtitkár azt állította, hogy az OLAF az európai adatvédelmi szabályokra tekintettel titkosította a dokumentumot, így a kormány nem hozhatja nyilvánosságra, amíg az európai hatóság a titkosítást föl nem oldja. Szinte kerek is lehetne ez a tudósítás: hírt adnak az ellenzéki követelésről, megvan az ellentétes álláspont is. Csakhogy azt elhallgatták a hírműsorban, hogy a nyilvánosságra hozatal ügyében - ugyan nem a kormány megkeresésére - már ismert a válasz: nem kell OLAF engedély a jelentés publikálásához. Egy MSZP-s és egy DK-s európai parlamenti képviselő ugyanis az OLAF-nál érdeklődött erről. A Csalás Elleni Hivatal pedig levélben közölte, hogy a tagállami hatóságoknak kell döntenie a dokumentum nyilvánosságáról.¹⁰ Alapvető információt nem tett tehát közzé az állami híradó, amely pedig szükséges lett volna ahhoz, hogy a nézők kialakíthassák az ügyről a véleményüket.

⁹ Idén 3% körüli lehet a gazdasági növekedés

http://www.gki.hu/wp-content/uploads/2017/01/GKI_prog_1701.pdf

Itt az OLAF levele: végig hazudott a FIDESZ

http://mandiner.hu/cikk/20170126_ujhelyi_istvan_itt_az_olaf_levele_vegig_hazudott_a_fidesz

¹⁰ Nem kell OLAF engedély a metrójelentés publikálásához

<http://bruxinfo.eu/cikk/20170125-nem-kell-olaf-engedely-a-metrojelentes-publikalasahoz.html>

Itt az OLAF levele: végig hazudott a FIDESZ

http://mandiner.hu/cikk/20170126_ujhelyi_istvan_itt_az_olaf_levele_vegig_hazudott_a_fidesz

Az ellenzék leleplezése 1.

A Közzolgálati kódex szerint a közzolgálati médiaszolgáltató hitelesen, sokoldalúan, tárgyilagosan, időszerűen és rendszeresen tájékoztatja a közérdeklődésre számot tartó politikai, közéleti, társadalmi, kérdésekről a közönséget. A tájékoztatás során a nézetek tárgyszerű és sokoldalú bemutatásával segítik a hallgatók és a nézők véleményalkotását.

Az M1-en sugárzott esti híradóban „elemzők szerint a Jobbik és a baloldal egyre közelebb kerül egymáshoz” címmel közöltek összeállítást, melyben néhány konkrét eset részigazsága alapján festették le a Jobbik és a többi ellenzéki párt összeborulását. A címben illetve a felkonferálásban forrásként hivatkozott „szakértők” kiléte rejtve maradt, egyedül Boros Bánk Levente fejtette ki abbéli meglátását, hogy most már nem egy Jobbikról, hanem egy „ballikról” lehet beszélni, mert olyan közel került a párt a baloldalhoz. A nagy leleplezés apropóját a közmédiában rendszeresen megnyilvánuló Szanyi Tibor MSZP-s európai parlamenti képviselő Kossuth Rádióknak adott nyilatkozata szolgáltatta, aki elmondta, hogy bár elképzelhetetlennek tart egy MSZP-Jobbik koalíciót, bizonyos kérdésekben, mint pl. egy igényfelmérés, lehet tárgyalni a Jobbikkal, bár ő maga nem tárgyalna.

Aztán a négyperces híradás készítői számba vették, hogy ki mindenki tárgyalna még. Azt állították, hogy korábban több, köztudottan baloldali kötődésű értelmiségi is kiállt amellett, hogy a Jobbik a baloldal számára is vállalható alternatíva. Példaként a baloldali filozófusnak titulált Heller Ágnes, Medgyessy Péter volt szocialista miniszterelnököt említették. Bejátszottak egy részletet az ATV egyik műsorából, ahol Heller azt mondta az ellenzéki pártokról, hogy hiba lenne, ha nem ülnének be egy közös csónakba, mert „együtt győznek vagy együtt pusztulnak el, együtt süllyednek el. Tehát ezt tudomásul kell egyszerűen venni.” Majd Medgyessy véleményét citálták, aki szerint „nem kell finnyáskodni”, a DK-nak és az MSZP-nek össze kell fogni a Jobbikkal.

A két idézet azonban csak a kormányhíradóban jelentette egyértelműen azt, hogy a Jobbik a baloldal számára vállalható alternatíva. Heller ugyanis az ATV Egyenes beszéd című műsorában¹¹ nem alternatívaként, hanem egyfajta kényszerű realitásként beszélt az összefogásról. („Minden ellenzéki pártnak tudnia kell, hogy egy hajóban ülnek. Ez nem annyit jelent, hogy szövetséget kell egymással kötni, mert minden pártnak megvan a saját identitása. De tudomásul kell venni, hogy egyedül senki a sem fogja legyőzni a Fideszt. Együtt győznek, vagy együtt pusztulnak el. ... Nem választási szövetség vagy összefogás.) Medgyessy Péter a szintén az ATV-n tavaly december végén a Magánszféra sorozat részeként sugárzott portréfilmben¹² az akkori közvéleménykutatások alapján beszélt arról, hogy az ellenzéknek el kell döntenie, mi a prioritás. Szerinte 2018-ban az Orbán-kormány csak akkor győzhető le, ha „három párt, vagyis az MSZP, a DK és a Jobbik horrible dictu összefog ... Ha más a prioritás, akkor pedig nem kell nyafogni.”

A híradó e két megszólalással azt kívánta igazolni, hogy a baloldal kész a Jobbikkal való együttműködésre. E két vélemény azonban nem (aktív) politikus szájából hangzott el, illetve az aktív politikus (Szanyi) maga azt rögzítette, hogy ő nem tárgyalna a Jobbikkal. És azokat a baloldalhoz közeli értelmiségiek véleményét és a párt hivatalos állásfoglalását¹³ sem említették meg az anyagban, akik határozottan elleneztek bármiféle közeledést a jobboldali párt felé.

Az összeállítás másik része arról szólt a tudósító tolmácsolásában, hogy maga a Jobbik is felvette a kapcsolatot több, egykor a Medgyessy-, Gyurcsány- és Bajnai- kormány mellett dolgozó baloldali értelmiséggel, és azt kérte tőlük, hogy vegyenek részt a pártprogram alkotásában. Azt nem tudhattuk meg, kik ezek az értelmiségiek; Dúró Dóra jobbikos politikus mondataiból csak annyit játszottak be, hogy „vannak olyan emberek, akikkel akár nem is értünk egyet nagyon sok kérdésben, de a

¹¹ <http://www.atv.hu/video/video-20170109-heller-agnes-es-laszlo-robert>

¹² http://mandiner.hu/cikk/20161230_medgyessy_fogjon_ossze_a_baloldal_es_a_jobbik

¹³ Molnár Gyula: Hibás a Jobbikkal való összefogásról szóló koncepció

http://mszp.hu/hir/molnar_gyula_hibas_a_jobbikkal_valo_osszefogasrol_szolo_koncepcio

nyitottságuk és a szakmai tudásuk miatt érdemesnek tartjuk őket arra, hogy ezeket a vitákat lefolytassuk velük”. Boros Bánk Levente politológus ebből vonta le azt a következtetést, hogy a Jobbik akár ideológiát is válthat, és a korábbi jobboldali program elemek baloldali programelemekké válnak. A cáfolat itt is elmaradt, pedig találhattak volna erre vonatkozó cikkeket, jobbikos¹⁴ közleményeket, sőt a hírműsor egy későbbi blokkjában egy aktív MSZP politikus, Kunhalmi Ágnes határozottan cáfolta az együttműködés lehetőségét. A hírműsor szerkesztőit azonban ez az ellentmondás láthatóan nem zavarta.

Az ellenzék leleplezése 2.

A Nagy Nevetés-sztori

Egy másik MSZP politikus végül is megadhatta a párt hivatalos válaszát az előző híradásban megkezdett Jobbikkal való együttműködésről. Kunhalmi Ágnes sajtótájékoztatóján arról a szocialista kezdeményezésről beszélt volna a tervek szerint, hogy az Állami Egészségügyi Ellátó Központ gyűjtse össze és hozza nyilvánosságra, milyen nem gyógyítással összefüggő tevékenységekre költenek a magyar állami kórházakban. Ez a téma – bár végül az erre vonatkozó rövid hír is adásba került – azonban kevésbé tűnt fontosnak a közmédia számára, a hírműsor célja mindenekelőtt annak leleplezése volt, hogy Kunhalminak nem kellett elszámolnia a pártvezetés felé amiatt, mert nevető rohamot kapott a sajtótájékoztatóján még decemberben. Erről ugyan maga a politikus számolt be, de az összeállításban képen is részletesen felidéztek, visszajátszották az egy hónappal azelőtti sajtótájékoztatón történt kínos esetet, megkérdezték róla Molnár Gyula szocialista pártelnököt is, aki úgy vélte, politikus társának nem kellett volna a nyilvánosság elé kiállnia. A híradós riporter ez alkalommal főként arról faggatta Kunhalmi Ágnest, hogyan értékeli a szereplését. „A nevetés az csak egy nevetés”, felelte erre Kunhalmi, amit a híradós anyagban, mint afféle kelletlen megjegyzést, kétszer is elismételtek.

A riporter aztán ismét feltette a decemberi kérdést, miszerint kell-e tárgyalni a Jobbikkal. A szocialisták budapesti esti elnöke ennek a lehetőségétől is elzárkózott, határozottan állítva, hogy „egy rasszista, idegengyűlölő, homofób, zsidóellenes, kirekesztő párttal, akinek olyan paramilitáris szervezetei vannak, mint a Magyar Gárda, nincs dolgunk”.

Az állami hírműsorok hírszerkesztési gyakorlata nagyon távol van a médiatörvényben és a kódexben megfogalmazott szerkesztési elvektől. Nem hírgyártás zajlik, amely a történések sokszempontú bemutatását, a teljesszerű, valósághű tájékozódást segítené, hanem egyfajta „valósággyártás”, amely a tények tendenciózus, a kormánypropaganda céljait kiszolgáló szelektálásán, bizonyos tények elhallgatásán, a tények öncélú értelmezésén alapul. Az ellenzék csak díszlet, aminek a szerepeltetése egyfelől a sokoldalúság látszatát, másfelől az ellenzék lejáratását, hiteltelenítését célozza.

Az elemzést a Mérték megbízásából Bencsik Márta készítette.

¹⁴ http://mandiner.hu/cikk/20170102_vona_gabor_nincs_szuksegunk_a_baloldali_partokra
<http://www.atv.hu/belfold/20170106-ellenzeki-helyezkedes-attor-e-a-jobbik-a-baloldali-szavazok-koreben>